

17.11.2021

POL-2021-141782

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

VIITE: Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntopyyntö 2.11.2021.

Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**1 Hallituksen esitys**

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ([HE 197/2021 vp](#)). Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ilmailulakia (864/2014), liikenteen palveluista annettua lakia (320/2017), sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia (917/2014), rikoslakia (39/1889) ja puolustusvoimista annettua lakia (551/2007). Samalla vuoden 2009 ilmailulain kaksi nykyisen ilmailulain siirtymäsäännöksellä voimaan jätettyä pykälää kumottaisiin.

Esityksen mukaan kansallista ilmailusääntelyä päivitettäisiin vastaamaan EU:n lainsäädäntöä sekä toteutettaisiin useita lainsäädäntötekniisiä täsmennyksiä ja korjauksia. Tavoitteena on kansallisen ilmailusääntelyn selkeyttäminen, viranomaisen toimivaltuuksien täsmentäminen sekä siviili-ilmailun korkean turvallisuustason ylläpitäminen. Esityksessä ehdotetaan muun muassa sitä, että poliisi valvoisi tehtäväalueellaan miehittämätöntä ilmailua.

Näiden lisäksi esityksessä tarkistettaisiin rikoslain 23 luvun 1 §:n liikenneturvallisuuden vaarantamista koskevaa tunnusmerkistöä ilmailusääntelyn systematiikan kehityksen johdosta. Keskeisimpien miehittämätöntä ilmailua koskevien EU-säännösten vastainen toiminta sanktioitaisiin rikkomuksena. Muilta osin ehdotetut muutokset ovat pääosin teknisiä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan viimeistään 31.12.2021.

2 Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto*Poliisin tehtävien tarkennuksesta*

Hallituksen esitys on poliisitoiminnan kehittämisen kannalta olennainen. Ilmailulakia ja liikenteen palveluista annettua lakia koskevilla muutoksilla selkeytetään poliisin tehtäviä määrittelemällä erikseen, että poliisin tehtävänä on valvoa kansallisen lain sekä EASA-asetuksen (EU) 2018/1139 ja sen nojalla annettujen asetusten noudattamista miehittämättömässä ilmailussa.

Poliisin valvontatehtävä on rajattu koskemaan vain sellaisia valvontatehtäviä, jotka liittyvät poliisin tehtäväalueeseen.

Ehdotettavilla muutoksilla parannetaan olennaisesti poliisin toimintamahdollisuuksia ja toimivaltuuksien käyttöä miehittämättömän ilmailun valvon-
nassa. Nykyisen oikeustilan yksi keskeisimmistä haasteista on ollut se, että poliisilla on käytössään toimivat toimivaltuudet puuttua miehittämättömään ilmailuun poliisilain (827/2011) 2 luvun 11 a §:ssä säädetyillä edellytyksillä, mutta poliisilla ei ole nimenomaista mahdollisuutta valvoa miehittämättömän ilmailun lainsäädännön noudattamista. Selkeä tehtäväsäännös selkeyttää olennaisesti sitä, milloin valvontatehtävään voidaan ryhtyä ja milloin toimi-
valtuuksia voidaan käyttää.

Lakiesityksessä on todettu, ettei ilmailulain 3 §:ään ehdotettu uusi 6 mo-
mentti sekä liikenteen palveluista annetun lain 180 §:ään ehdotettu uusi 2
momentti eivät muuttaisi nykyisen oikeustilan tulkintaa poliisin perustehtä-
vistä ja miehittämättömän ilmailun lainsäädännön noudattamisen valvon-
nasta. Tätä korostaa säännösehdotuksiin otettu maininta siitä, että poliisin
valvontatehtävät on sidottu poliisin tehtäväalueeseen. Poliisin tehtäväalu-
eella — tai tehtäväpiirillä — tarkoitetaan poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momen-
tissa säädetyjä perustehtäviä. Poliisin perustehtäviä ovat oikeus- ja yhteis-
kuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpi-
täminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja
syyteharkintaan saattaminen.

Poliisin tehtäväpiirin tarkennus miehittämättömän ilmailun lainsäädännön
valvonnan noudattamisen osalta on näin ollen aina sidoksissa siihen, aiheu-
tuuko miehittämättömästä ilmailusta vaaraa, haittaa tai häiriötä yleiselle jär-
jestykselle tai turvallisuudelle (yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpi-
täminen), tai liittykö miehittämättömän ilmailu tekoon, jossa on syytä epäillä ri-
kosta (rikosten ennalta estäminen). Poliisi ei valvoisi, eikä poliisin tulisikaan
valvoa, miehittämättömän ilmailun lainsäädännön noudattamista muilta osin.
Lisäksi tulisi olla selvää, että poliisin tehtävien tarkentamisen ei pitä vaikut-
taa muiden viranomaisien, kuten esimerkiksi Puolustusvoimien, Rajavartio-
laitoksen ja Rikosseuraamuslaitoksen, tehtäviin.

Miehittämättömän ilma-aluksen kulun ja lennätyksen havainnointi

Ilmailulakiin ehdotettava 169 a § on perusteltu lisäys ja se tulisi helpottamaan
poliisin tehtäviä miehittämättömän ilmailun lainsäädännön noudattamisen
valvonnassa. Säännös mahdollistaisi sen, että lentoaseman pitäjä ja ilmali-
kennepalvelun tarjoaja luovuttaisi miehittämättömän ilma-alusjärjestelmää
koskevat tiedot poliisille.

Säännöksessä on erikseen todettu, että tiedot radioviestinnästä, välitystie-
dot ja sijaintitiedot on hävitettävä viipymättä tehtävän suorittamisen jälkeen,
jollei laissa toisin säädetä. Viittaus muuhun lakiin tarkoittaisi esimerkiksi po-
liisin tiedonsaantioikeuksia esitutkinnassa. Säännöksen osalta tulisi kuiten-
kin varmistaa, ettei se tarpeettomasti velvoita lentoaseman pitäjää ja ilmali-
kennepalvelun tarjoajaa hävittämään tietoja heti vaan osaltaan varmista-
maan esimerkiksi poliisilta, ovatko tiedot poliisille tarpeellisia asian jatkokä-
sittelyn kannalta. Tällainen tilanne on varsin konkreettinen silloin, kun poliisi

on päättänyt ryhtyä puuttumaan miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun poliisille tehdyn ilmoituksen perusteella.

Taloudelliset vaikutukset

Lakiesityksessä ei ehdoteta poliisille uusia tehtäviä. Esityksestä ei aiheudu poliisille taloudellisia vaikutuksia. Tämä on todettu asianmukaisesti esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevassa osuudessa.

Rangaistuksia koskevat muutokset

Lakiesityksessä on ehdotettu uusia kriminalisointeja sekä teknisiä tarkennuksia jo voimassa oleviin rangaistussäännöksiin. Ehdotukset ovat poliisitoiminnan näkökulmasta hyvin valmisteluja, koska niissä on huomioitu rikoskeudellisen laillisuusperiaatteen asettamat vaatimukset blankorangaistussäntelylle. Varsinkin liikenteen lainsäädäntö on usein blankorangaistussäntelyn keskeisintä soveltamisaluetta lainsäädännön kasuistisuuden vuoksi.

Poliisitarkastaja

Konsta Arvelin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 17.11.2021 klo 11:11. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta, LiV@eduskunta.fi